

unicef.es/educa

PASSAPORT D'HUMANITAT

ELS DRETS DELS INFANTS MIGRANTS I REFUGIATS

unicef

ACTIVITATS I RECURSOS

Educació en drets i ciutadania global. Guia del curs 2016-2017

DATES PER PASSAR A L'ACCIÓ

Al llarg del curs proposem un seguit de dates clau per poder canalitzar la solidaritat de la comunitat educativa:

20 DE NOVEMBRE: DIA DE LA INFÀNCIA

Moment per expressar el nostre desig d'acollida a tots els infants que busquen una vida millor. El passaport és un document que ens dóna accés o ens nega l'entrada a altres llocs. Per convertir la nostra classe en un lloc d'acollida, crearem entre tots un passaport que reforci el nostre dret a la identitat, a la ciutadania i a la protecció: un passaport per a tota la classe que ens defineixi com a ciutadans del món i que ens permeti destacar el que ens uneix a altres persones. En el nostre passaport acollirem altres infants! Descarrega't la plantilla: www.unicef.es/educa

30 DE GENER: DIA DE LA PAU

Oportunitat per manifestar-nos en contra de totes les formes de violència.

Els conflictes i les guerres provoquen que milions d'infants hagin de fugir, de vegades sense la protecció de la família. Dedicarem el Dia de la Pau a transmetre'ls el nostre suport. Aquest dia és clau per manifestar la nostra empatia amb les famílies que fugen de conflictes a tot el món. El Dia de la Pau podem reivindicar els seus drets: www.unicef.es/educa

22 DE MARÇ: DIA DE L'AIGUA

Per mobilitzar-nos pel desenvolupament sostenible i comprometre'ns solidàriament a través de les curses de Gotes per al Níger. Les curses de l'aigua ens permeten saber més coses sobre la important relació que s'estableix entre l'aigua i l'educació i alhora solidaritzar-nos amb els infants nigerians. Les curses de #GotesPerAlNíger es poden fer corrent, passejant o gatejant i ens ensenyen que ajudar els altres pot ser divertit i educatiu. Organitza una cursa #GotesPerAlNíger per col·laborar amb UNICEF en favor del dret a l'educació, la salut i l'aigua al Níger. Posa-hi la teva gota! www.unicef.es/educa

L'ACOLLIDA, DES D'UN ENFOCAMENT EDUCATIU

La necessitat de tenir un lloc al món, de sentir l'acollida, la protecció i el respecte d'altres persones, que se'ns rebi amb una benvinguda allà on anem, de tenir una llar... és un sentiment que connecta amb el més profund del nostre ésser, especialment durant la nostra infantesa. Aquesta necessitat de pertinença es transforma en dret quan parlem de la infància. Tots els infants i els adolescents tenen dret a una llar, a poder estar amb la seva família, a rebre protecció d'institucions i governs, a gaudir d'un entorn positiu on puguin desenvolupar les seves capacitats, a l'educació, a la salut... visquin on visquin, provenguin d'on provenguin i siguin quines siguin les seves circumstàncies. Els drets de la infància acompanyen cada infant arreu on vagi, per més dur que sigui el camí.

Les notícies sobre els infants que emprenen una nova vida a milers de quilòmetres de la seva llar familiar solen centrar-se en les xifres, en l'alerta o en les dades que més criden l'atenció, sense avançar cap a qüestions que permetin un raonament més profund. Més enllà de les dades d'actualitat i de les informacions que rebem a través dels mitjans sobre les situacions de migració i refugi, cal fer una reflexió educativa que permeti al nostre alumnat connectar amb el món en què viuen i entendre el que passa des d'una perspectiva de desenvolupament, ciutadania global i drets.

En aquesta guia per a docents t'oferim idees i eines per tractar aquesta temàtica, adaptada a diferents edats i amb la possibilitat d'integrar-la en diferents àrees curriculars. Intentem respondre a algunes preguntes, ja siguin de naturalesa conceptual, de precisió terminològica, d'aprenentatge emocional o de motivació a l'acció i el servei. A més, tractem qüestions clau, com la necessitat d'aconseguir un equilibri entre el dret a la informació sobre qüestions rellevants i el dret a la protecció davant d'imatges o realitats que poden ser doloroses per al nostre alumnat, així com la importància d'involucrar tota la comunitat educativa en un compromís per la innovació i la qualitat educativa des d'un enfocament global d'educació en drets i ciutadania.

EDUCACIÓ INFANTIL

El refugi, la protecció i la sensació de seguretat i afecte són **pilars bàsics per al desenvolupament emocional i cognitiu de la infància en aquesta etapa educativa**. Si no els assegurem aquests drets bàsics, és possible que les seves oportunitats de desenvolupament es vegin limitades. No obstant això, a aquesta edat, milions de nens i nenes arreu del món es veuen mancats de la protecció que ofereixen una llar estable i una comunitat de pertinença perquè han hagut de fugir a causa de desastres i conflictes o empesos per la necessitat i la falta d'oportunitats. Com podem aconseguir que el nostre alumnat pugui empatitzar amb aquesta situació sense exposar-los a informacions que encara són petits per assimilar? T'ofereim **claus per afrontar aquest repte**.

IDEES PER DESENVOLUPAR

- Totes les persones necessitem una llar.
- És possible que haguem de deixar casa nostra per mudar-nos a un altre barri o a un altre país.
- La nostra nova casa serà la nostra llar si ens hi sentim protegits i acollits.
- Hem de protegir i acollir els nouvinguts, per tal que se sentin com a casa.
- Tots podem necessitar refugiar-nos: de la pluja, del fred o del soroll, per exemple.
- Quan algú necessita refugi, li hem de prestar empara.

CONCEPTES CLAU

- Refugi
- Ajuda
- Acollida
- Protecció
- Diferència
- Convivència
- Igualtat

I si la realitat és molt dura?

Els infants tenen dret a ser protegits de les informacions i els materials que puguin ser perjudicials per al seu benestar (article 17 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant), ja siguin escenes de violència, imatges desagradables o situacions molt dramàtiques. Al mateix temps, la Convenció afirma el dret de la infància a poder formar-se un judici propi sobre els afers que l'afecten, per a la qual cosa necessiten rebre informació (article 12). Conjuguar aquests drets en la pràctica no és complicat: podem preparar educativament els nostres alumnes per poder assumir el pes de les coses bones i dolentes que aprendran sobre el món, sense exposar-los als perills de continguts inadequats per a la seva edat.

LA INFORMACIÓ ENS AJUDA A PROTEGIR-NOS

PERCEPCIÓ DEL PERILL

Per protegir-nos d'un perill, l'hem de conèixer i percebre. És un risc, per a la infància, no tenir noció del perill, però, si el risc no és real o probable, es desencadena una reacció emocional innecessària.

RESPOSTA EMOCIONAL

L'estrès ens permet actuar davant d'un risc. Les reaccions poden variar molt d'un infant a un altre (nerviosisme, tristesa, ira, por, mutisme...) i depenen de les seves competències emocionals i socials, així com del context.

RESPOSTA CONDUCTUAL

La percepció de perill i l'estrès provoquen diferents conductes (fugida, atac, petició d'ajuda, negació, bloqueig...). La resposta que és adequada en una situació pot no ser-ho en una altra.

AFRONTAMENT I SEGURETAT

Les estratègies d'afrontament ajuden els infants a fer front al risc. Quan aprenen les estratègies més adequades a cada situació de perill i a la seva capacitat de resposta, estan i se senten més segurs.

LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT DIU...

Els infants tenen dret a què es prenguin mesures educatives per garantir la seva protecció.

© UNICEF/UNI121132/Dormino

El poder educatiu del conte

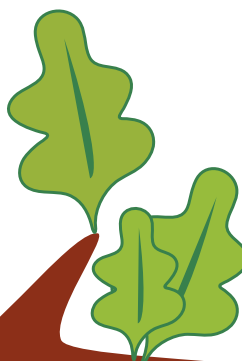
Per ajudar els nostres alumnes a protegir-se davant dels perills i animar-los a ajudar els altres, és important poder fer-ho de manera que els aportem seguretat i puguin desenvolupar la seva percepció de control i autoeficàcia.

Els contes permeten als infants identificar-se amb les dificultats i les emocions dels seus protagonistes protegint-los de l'impacte emocional de les històries reals. L'ús de la fantasia ens permet tractar temàtiques delicades que no podríem abordar si haguéssim de recórrer a històries reals o notícies.

**Descobreix més
coses sobre com
parlar de fets
tràgics amb infants
a la pàgina 18**

Per què hi ha arbres que conserven les fulles a l'hivern?

Aquest conte popular sobre per què hi ha arbres que perden les fulles a la tardor ens pot servir per parlar de l'acollida. Per què de vegades no ajudem els altres? Per què els hem d'ajudar? Què senten, els personatges? A qui ens volem assemblar? Descarrega-te'l a www.unicef.es/educa

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

A mesura que els infants d'educació primària evolucionen en les seves capacitats cognitives, socials i de raonament ètic, és possible tractar aquesta temàtica d'una manera més rica i complexa, que els permeti avançar en la seva **competència ciutadana i social**. És el moment d'introduir qüestions socials, històriques i normatives, en harmonia amb el seu coneixement progressiu del món i la societat com a sistema. A més, podem estimular el seu comportament cooperatiu i reforçar el desenvolupament d'actituds i conductes de **participació, respecte mutu i tolerància**. Un aspecte fonamental que s'ha de tenir en compte és el treball a l'aula d'actituds **d'empatia i respecte**, que de vegades poden quedar en un segon pla i que són fonamentals per integrar emocionalment el coneixement que és possible abastar en aquesta etapa educativa.

IDEES PER DESENVOLUPAR

- El món funciona com un sistema complex: les coses que passen tenen causes i conseqüències i poden estar relacionades amb fets aparentment llunyans.
- Les persones formem part de la xarxa de relacions del món i tenim influència sobre les coses que passen.
- Cooperant amb altres persones, posem les bases d'un món més just.
- Tots els infants podem tenir problemes en un moment donat i, independentment de les nostres circumstàncies, tenim dret a rebre ajuda.
- Tenim la responsabilitat de donar la benvinguda a altres persones tal com ens agradaria rebre-la si estiguéssim al seu lloc.

Empatia i solidaritat

És comú confondre la veritable empatia ("què faria jo si fos aquesta altra persona") amb una visió més limitada basada en el pensament "què faria jo si em passés això". Tot i que és natural que els infants més petits encara no es puguin posar al lloc d'una altra persona, és essencial adquirir aquesta competència abans de l'adolescència. Entendre altres persones, les seves motivacions i les seves conductes, encara que no es comparteixin, és fonamental per desenvolupar altres competències socials i per poder desenvolupar-se en un entorn complex, multicultural i canviant. Et proposem la guia següent per poder interpretar, des d'un punt de vista empàtic, les històries de vida d'altres nens i nenes i les seves circumstàncies.

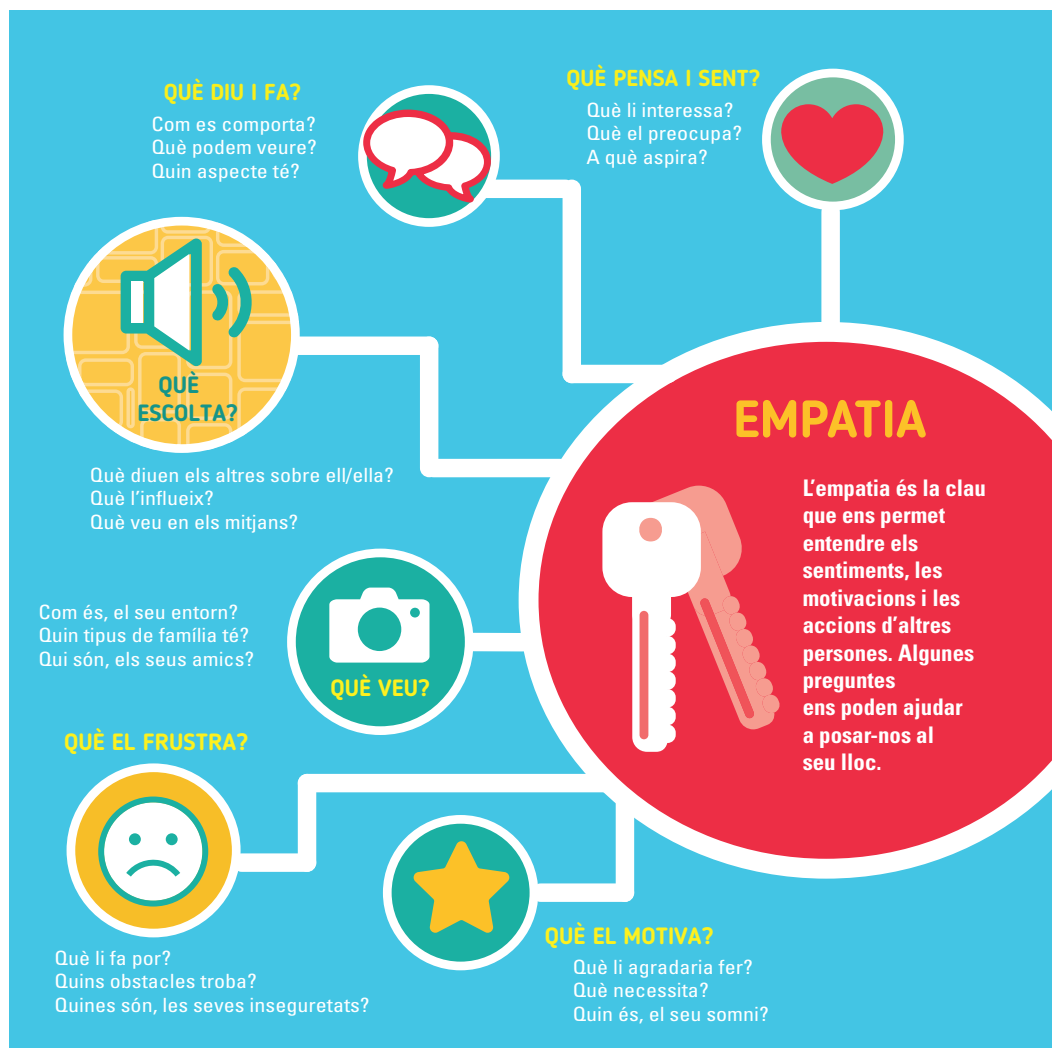
Històries de vida

Et proposem una sèrie de vídeos d'animació que reflecteixen les històries reals de dos nens i una nena que van haver de marxar del seu país per culpa de la violència o el conflicte. Com podríem donar un final feliç a aquestes històries? Pots trobar la guia d'activitat a: www.unicef.es/educa

CONCEPTES CLAU

• identitat	• acollida
• família	• protecció
• cooperació	• diferència
• interdependència	• convivència
• refugi	• equitat
• migració	

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Quan arriba a l'adolescència, el nostre alumnat no tan sols té coses a dir, sinó que sent que també té coses a fer enfront de la situació d'altres nois i noies que han sortit del seu país i no troben acollida. Des de l'escola podem fomentar seves competències cíviques i de transformació social, basant-nos en la participació com a eina per reforçar la seva capacitat d'impulsar canvis positius en el seu entorn.

IDEES PER DESENVOLUPAR

- Els problemes mundials tenen un impacte en la nostra vida i nosaltres tenim un paper en la seva solució: podem descobrir com orientar les nostres capacitats per treballar en la millora del nostre entorn.

- Els temes migratoris, d'asil i refugi, com molts altres problemes als quals ens enfrontem, són ambigus, complexos o contradictoris. Cal abordar-los des de diferents perspectives, integrant els punts de vista d'altres persones i treballant en equip.

- Hem de tenir en compte les interaccions entre diferents dimensions d'un problema: a més d'abordar-lo d'una manera lògica o racional, cal considerar les dimensions legals, tècniques, culturals, polítiques, emocionals...

- Les persones prenem decisions dins d'un context cultural, que és canviant en el temps i en l'espai.

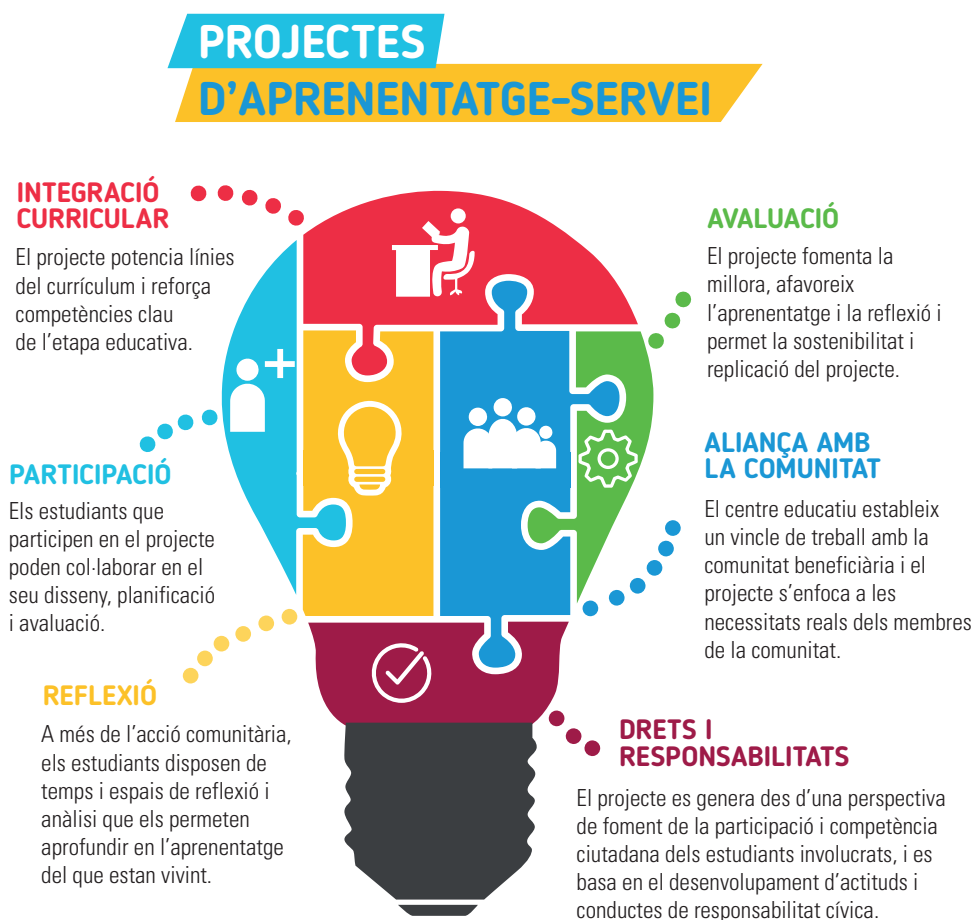
- Els drets de la infància són universals: hem de trobar formes per garantir-ne el compliment, tot i les circumstàncies canviant, les tensions socials, les barreres materials, l'ambigüitat i els buits legals.

CONCEPTES CLAU

- refugi
- migració
- solidaritat
- inclusió
- drets
- justícia social
- interdependència
- convivència
- equitat
- participació

Aprentatge-servei

Et proposem que animis el teu alumnat a dissenyar projectes que contribueixin a donar una millor acollida a la població migrant i refugiada a la vostra comunitat. Els projectes d'aprenentatge i servei són una oportunitat per implicar el centre educatiu en qüestions importants per a la comunitat.

Creativitat i “emprenentatge”

L'emprenentatge social és una altra línia de treball que es pot desenvolupar a secundària i batxillerat, així com a formació professional (dins el mòdul “Empresa i iniciativa emprendedora”). L'economia social, l'emprenedoria inclusiva o els moviments cooperatius són àrees de treball que permeten orientar la creativitat, els coneixements i les competències dels estudiants al servei de projectes que aportin un benefici social, a la nostra comunitat o a altres llocs del món. Aquests projectes es poden desenvolupar des de diferents assignatures o d'una manera multidisciplinària i poden motivar els nostres alumnes cap a formacions acadèmiques i professionals amb un component d'innovació social.

Més que paraules

L'ús que fem del llenguatge defineix la nostra realitat i la nostra manera de veure el món i els altres. Què hi ha darrere de les paraules refugiat i migrant? D'on vénen? Què volen dir? Com les fem servir? T'animem a convertir la classe de llengua durant un dia en un espai de reflexió sobre el llenguatge, el seu ús i la nostra capacitat per utilitzar-lo com a eina d'ajuda. Descarrega't la presentació a: www.unicef.es/educa

PARTICIPA EN GOTES PER AL NÍGER

Participa a les
curses 2016-2017.
Sol·licita els teus
dorsals i organitza una cursa
solidària a favor del Níger.

La campanya Gotes per al Níger contribueix a aconseguir que els centres educatius donin suport al treball de protecció dels drets de la infància al Níger. La mobilització de la comunitat educativa a través de les curses de gotes i altres activitats aconsegueixen canvis reals en les vides dels infants i els adolescents nigerians. Gotes per al Níger es va iniciar el curs 2008-2009 i, des d'aleshores, ha contribuït a difondre la importància de l'aigua com a dret humà bàsic i la seva relació amb la supervivència infantil. A través d'aquesta campanya, alumnes de totes les edats han pogut conèixer una mica més el Níger i aportar el seu granet de sorra, les seves gotes, per donar suport al treball d'UNICEF en aquest país africà. Més informació i recursos: www.unicef.es/educa

Assolit!

Més de **100.000** participants en el curs 2015-2016
Objectiu: **50** escoles dotades d'aigua i sanejament

L'aigua, la higiene i el sanejament són claus per al compliment efectiu de diversos drets de la infància.

AIGUA

EDUCACIÓ

La manca d'instal·lacions d'aigua i sanejament als centres educatius és una causa important d'absentisme i abandonament escolar. A més, molts infants falten repetidament a l'escola com a conseqüència de malalties relacionades amb la manca d'aigua potable i higiene, i això els impedeix portar un ritme d'aprenentatge adequat.

**GOTES QUE ES
TRANSFORMEN
EN DRETS**

SALUT

NUTRICIÓ

L'aigua pot ser un vehicle de transmissió de malalties infeccioses greus, com la pòlio o el còlera, així com de diferents tipus de paràsits.

Les malalties diarreiques causades per la mala qualitat de l'aigua empitjoren l'estat nutricional dels infants i moltes vegades els provoquen episodis de desnutrició aguda que posen en risc la seva vida o la possibilitat de tenir un desenvolupament físic adequat.

“L’educació és l’únic que no ens poden treure”

El Níger s’enfronta actualment a una doble crisi de desplaçats interns i de refugiats a conseqüència de la sequera, d’una banda, i del terrorisme, de l’altra. El Níger acull refugiats dels països veïns i afronta un èxode creixent des de les zones rurals cap a la capital o fins i tot a assentaments ubicats a prop de la principal carretera del país, on les possibilitats de desenvolupament són gairebé nul·les, però les famílies desplaçades, davant dels atacs de Boko Haram, s’hi senten més segures.

UNICEF treballa al Níger des del 1982, promocionant i defensant els drets de la infància al país a través de la cooperació al desenvolupament i l’acció humanitària. UNICEF, dins de la seva acció d’emergència i ajuda humanitària al país, treballa perquè els infants refugiats i desplaçats interns puguin gaudir dels seus drets, entre els quals hi ha l’educació. Encara que sigui en una tenda de campanya.

Refugiada, però no derrotada

Mariam, de 14 anys, va sobreviure a tres atacs de Boko Haram contra el seu poble. Ha buscat refugi al Níger i, com a voluntària, ajuda adolescents que, com ella, han hagut de fugir. “M’identifico amb ells. Quan expliquen casos d’abús infantil o de matrimoni precoç, m’asseguro que siguin atesos.” És un exemple a seguir!

DESCOBREIX EL SUPERPODER DE LA SOLIDARITAT AMB FREDO FOX

En Fredo Fox és un viatger curiós a qui li agrada conversar amb gent de tot el món. En els seus viatges amb UNICEF descobreix moltes coses sobre la solidaritat i la cooperació al desenvolupament i, quan torna a casa, li agrada compartir el que ha après amb nens i nenes de totes les edats.

Com que és un reporter intrèpid, creu que és important viatjar, malgrat els perills, la distància i les dificultats, per tal de parlar en persona amb els infants i amb els adults que els ajuden a aconseguir els seus drets. Tots tenen alguna cosa important a dir sobre els drets de la infància!

En la nova temporada de *Siempre hay que ayudar*, en Fredo ens apropa a la realitat de la infància que defensa els seus drets caminant cada dia fins a l'escola, expressant-se a través de la música, jugant per la pau o vivint les tradicions del seu poble.

En Fredo viu moltes aventures, aprèn paraules en altres idiomes, comprova quin és l'esmorzar que prenen els nadons que acaben de néixer, aprèn jocs

Vols que en Fredo Fox visiti la teva escola?

Vols que en Fredo visiti la teva escola per xerrar i descobrir d'una manera divertida coses sobre els drets de la infància? Parlarem de solidaritat, de drets i de com ens podem implicar, com a ciutadans globals, perquè tots visquem en un món millor.

Una trobada que promou la participació infantil a través de vídeos, joc, teatre i qüestions que conviden a la reflexió. Aquest curs, fes-li lloc a l'aula, a en Fredo!
www.unicef.es/educa

que ajuden a construir la pau, troba un tresor, parla amb personalitats que s'han convertit en ambaixadors de bona voluntat d'UNICEF i convida nens i nenes a convertir-se en **superagents dels drets de la infància**.

Tot això, explicat d'una manera divertida perquè els més joves són els protagonistes d'aquesta sèrie: en Fredo els pregunta per les seves experiències, com pensen i com se senten. Els vídeos van acompanyats d'una fitxa didàctica que permet parlar a l'aula sobre els drets de la infància, sobre els objectius de desenvolupament sostenible i sobre el paper que cada persona té com a part de la ciutadania global per buscar solucions i comprometre's per un món millor.

Més informació: www.unicef.es/educa

LA EDUCACIÓ EN DRETS DE LA INFÀNCIA

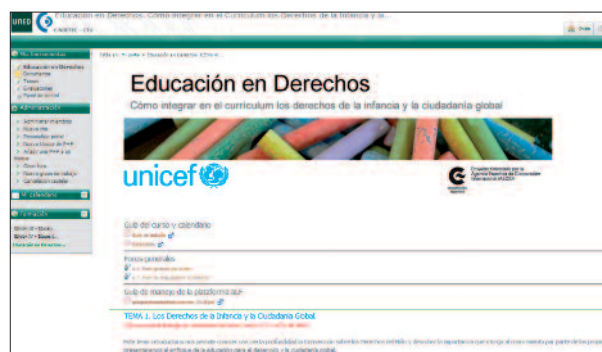
Una escola en drets...

- Ajuda els teus estudiants a comprendre els seus drets, a posar-los en pràctica, a respectar els dels altres i a defensar-los i promocionar-los.
- Contribueix a reforçar un clima de respecte i participació que involucri activament totes les activitats del centre.
- Col·labora amb l'entorn proper del centre –les institucions, el barri, el municipi– per assolir un àmbit de protecció de la infància per als seus estudiants, dins i fora de l'escola.
- Construeix una comunitat educativa activa i solidària, orientada al màxim desenvolupament de la infància en el centre educatiu i arreu del món.

L'AUTOAVALUACIÓ

Un primer pas cap a una escola en drets

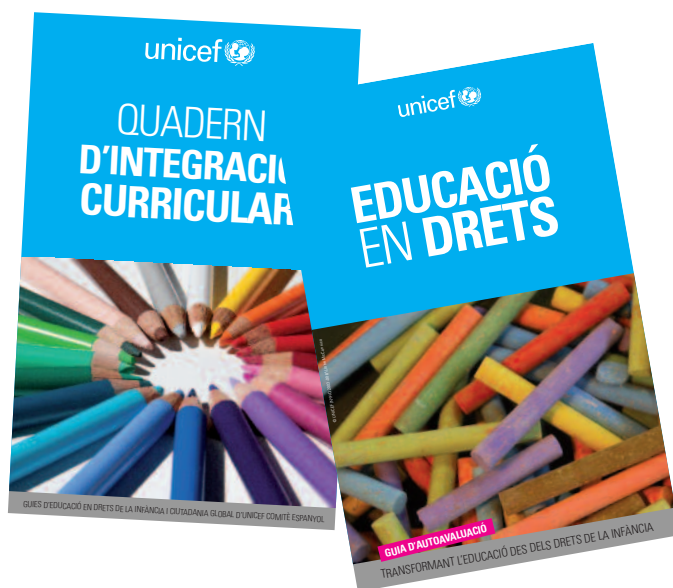
Una escola compromesa amb els drets de la infància és un objectiu assolible, però posar fil a l'agulla pot semblar difícil. Mitjançant l'eina inicial d'autoavaluació, és possible analitzar des de diferents punts de vista la forma en què integreu els drets de la infància en el vostre centre. A més, l'informe de resultats que genera l'autoavaluació us permetrà consolidar propostes de millora i elaborar un pla d'acció. Inicia ara l'autoavaluació a: www.unicef.es/educa

FORMACIÓ

El curs per a professorat "Educació en drets" es realitza al llarg de l'any en col·laboració amb diferents universitats. El curs es realitza en modalitat en línia, té el reconeixement oficial de 3 crèdits de formació permanent del professorat i equival a 75 hores lectives. Segueix-nos al Twitter o al Facebook si no et vols perdre la propera convocatòria:

GUIES per al professorat

Ja s'han publicat dues guies per orientar docents i equips directius de centre en la integració dels drets de la infància:

- Guia d'autoavaluació
- Guia d'integració curricular

Disponibles a www.unicef.es/educa

BENEFICIS DE L'EDUCACIÓ EN DRETS D'INFÀNCIA

Per als infants i adolescents

- El coneixement dels seus drets els permet protegir-los.
- Desenvolupen actituds i valors que construeixen la competència democràtica i ciutadana.
- S'apoderen per actuar positivament en la millora del seu entorn.

Per a docents i centres educatius

- Pedagogia innovadora, interactiva i centrada en l'estudiant.
- Suport al desenvolupament del pensament crític, la resolució de conflictes i l'empatia.
- Impuls a la millora del clima escolar, a través d'una cultura basada en el respecte i els drets.

Per a famílies i comunitats locals

- Participen del coneixement més ampli dels infants sobre drets i temes globals.
- Es beneficien dels avenços comunicatius i actitudinals dels infants.
- Es beneficien de les iniciatives comunitàries posades en pràctica per iniciativa juvenil.

Per a governs i institucions

- Contribueix a l'assoliment dels compromisos en matèria de drets humans.
- Proporciona un marc sòlid per enllaçar diferents enfocaments de millores educatives i curriculars.
- Contribueix als esforços per millorar la qualitat de l'educació.

DUBTES?

Per a qualsevol aclariment en el procés d'implementació d'un enfocament d'educació en drets en el PEC o per sol·licitar gratuïtament la Guia d'autoavaluació en paper, pots adreçar-te a: educacion@unicef.es

PASSAPORT D'HUMANITAT

ELS DRETS DELS NENS I NENES MIGRANTS I REFUGIATS

© UNICEF

Malak, 7 anys:

“L'aigua omplia l'embarcació fins als genolls. Estava asseguda sobre la falda d'un home i preocupada per la meva mare, perquè sé que l'esquena li fa molt de mal. Tenia por que l'embarcació es partís per la meitat i s'enfonsés i ens ofeguéssim tots. Jo estava preocupada per la meva mare i la meva mare estava preocupada per mi.”

UN CAMÍ PLE DE PERILLS PER A LA INFÀNCIA

Seixanta-cinc milions de nens, nenes i adolescents de tot el món estan en ruta, fugint de conflictes armats, de la pobresa o de desastres climàtics, buscant un lloc al qual poder anomenar llar i una vida millor. Es troben entre les persones més vulnerables del planeta: són els infants de la frontera.

No és probable que aquesta xifra baixi amb el temps. Tampoc no és probable que aquests infants aconseguixin gaudir dels seus drets sense un esforç addicional per part de tota la societat i les institucions. Ens enfrontem a un dels reptes més grans de la nostra època.

Els infants i les dones migrants, especialment quan viatgen sense documentació, són vulnerables al tràfic, l'abús i l'explotació. Als països de trànsit i de destinació, els migrants i les seves famílies sovint es converteixen en víctimes de la discriminació, la pobresa i la marginació social.

UNICEF treballa sobre el terreny per garantir que els programes i les polítiques en resposta a aquesta crisi posen els drets i les necessitats de tots els infants en primer lloc. També està treballant per ampliar l'assistència humanitària necessària en les rutes de refugiats, inclosa la provisió d'aigua i aliments apropiada per a cada edat, i l'establiment d'espais acollidors, on els nens i les nenes poden jugar i rebre suport psicosocial i les dones poden descansar i tenir cura dels seus nadons.

A més, UNICEF continua treballant en els llocs on es desencadenen les causes d'aquest èxode: encara hi ha milions de persones afectades en situacions de conflicte, desarrelament, pobresa i subdesenvolupament. UNICEF manté el seu compromís i el seu esforç per avançar en la prestació de solucions d'ajuda humanitària i desenvolupament sostenible allà on la infància més ho necessita.

En aquesta situació, els infants són els més vulnerables. Molts viatgen amb les seves famílies, molts altres ho fan pel seu compte. Tots i cadascun tenen necessitat de protecció i mereixen els drets que garanteix la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

ABORDAR LA TRAGÈDIA DES D'UN ENFOCAMENT DE PROTECCIÓ

La situació de milions d'infants que viatgen pel món a la recerca d'una llar és, més que dramàtica, tràgica. Per al nostre alumnat, que s'enfronta a les seves històries a través dels mitjans de comunicació, les converses al carrer o les campanyes de suport, conèixer els detalls del seu desarrelament pot ser molt pertorbador. Evitar els efectes negatius del coneixement d'aquesta realitat i transformar els sentiments inicials en una motivació per comprendre i ajudar els altres són responsabilitats nostres com a educadors. Educadors i família podem ajudar els més joves a fer front i donar sentit a les tragèdies que s'esdevenen en el món que els envolta.

© UNICEF/UN05568/Georgiev

• **Valida els seus sentiments:** permet que expressin el que senten perquè sàpiguin que és natural sentir tristesa, ira, por i altres emocions en resposta a la violència i la injustícia. Ajuda'ls a adquirir habilitats perquè puguin fer front a les seves emocions i assegura't que comprenen que estan segurs a casa seva, a l'escola o en la comunitat.

• **Primer, escolta:** demana'ls que expliquin què saben sobre el que està passant, en lloc de fer suposicions sobre el seu nivell de comprensió. Convida'ls a fer preguntes, escolta'ls obertament i pren-te seriosament les seves preguntes.

• **Respon amb franquesa:** respon als infants d'acord amb les seves preguntes i el que et diuen que volen saber. Quan responguis, tingues en compte la seva edat i procura que la teva resposta sigui calmada, clara, concreta i directa. Permet que sàpiguin que no tens respostes a totes les seves preguntes, i fes-ho servir com una oportunitat per buscar respostes plegats. També és bo que els infants i adolescents entenguin que algunes preguntes no tenen resposta: quan es produeix violència sense sentit, o quan la gent fa coses dolentes, és tan confús per als infants com per als adults.

• **Fomenta la no-violència:** fes èmfasi en el fet que la violència mai no és una solució, i que el desig de venjança i de represàlia no són emocions constructives. Parla amb els joves sobre alternatives no violentes per respondre a la violència, i sobre la manera de resoldre problemes de manera pacífica.

• **Evita les imatges violentes i dramàtiques:** no aprofundeixis en la tragèdia i mantingues els infants (especialment els més petits) allunyats de la repetició d'imatges i històries pertorbadores que mostren els mitjans de comunicació. Enfoca'ls cap a històries i imatges que mostrin la solidaritat i el suport de la gran majoria de persones del món. Permet que participin en mostres de solidaritat per tal que sentin que estan entre les persones que s'esforcen per millorar les coses.

• **Filtra la seva exposició als mitjans:** a més de limitar la seva exposició als mitjans, mirar d'acompanyar-los davant de la informació mediàtica. Veure, escoltar i comentar amb ells l'actualitat els ajuda a donar sentit a missatges complexos i dispers, i reforça la seva alfabetització en mitjans i la seva capacitat de pensament crític.

• **Centra't en allò que és important:** en lloc d'insistir en els aspectes sensacionalistes de la història, fomenta l'aprenentatge sobre els problemes subjacents, de manera que puguin entendre el món d'una manera més profunda i matisada.

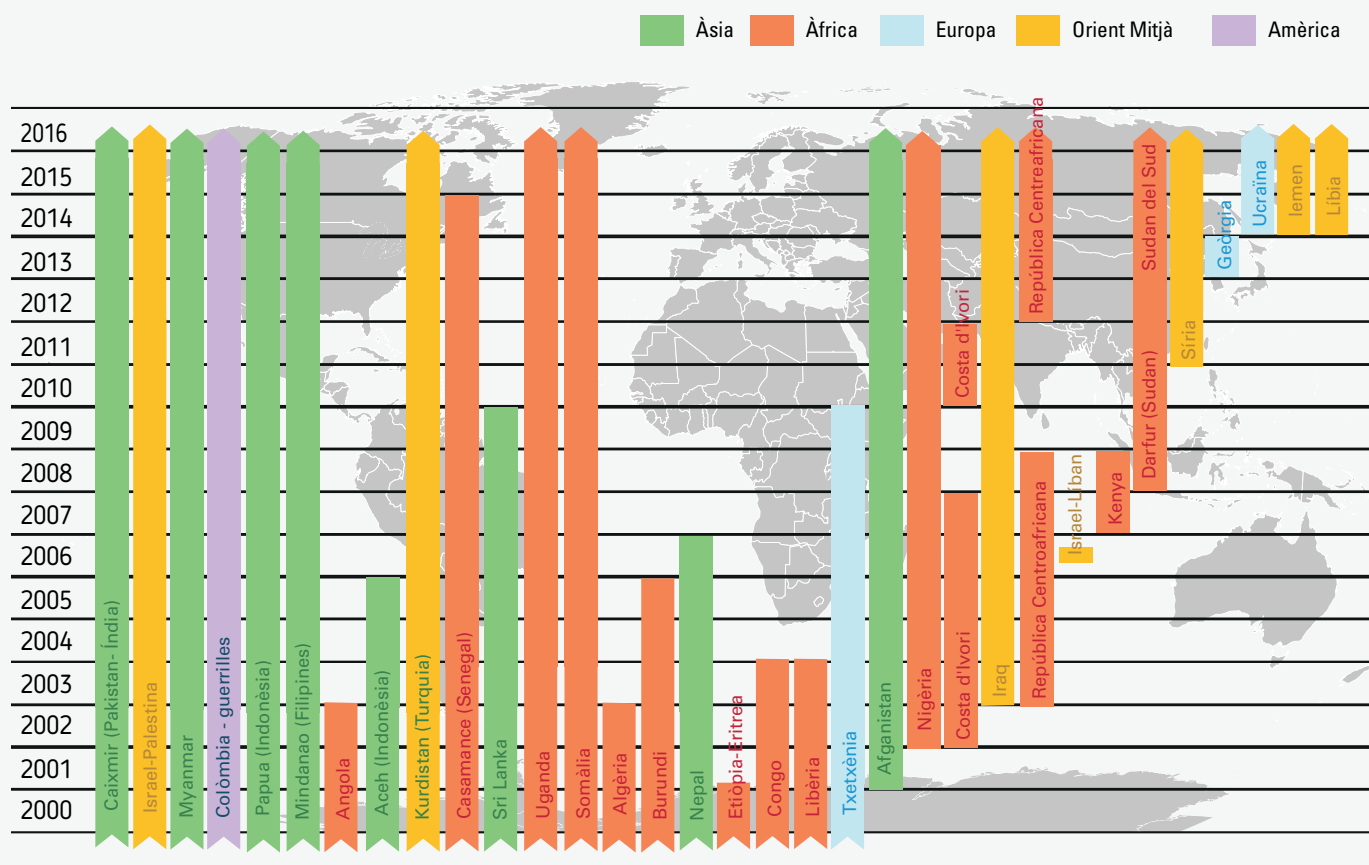

• **Contraresta el prejudici i l'odi:** vés amb compte de no perpetuar estereotips quan parles de fets que involucren diferents grups culturals, religiosos o persones d'altres indrets. Evidencia les informacions esbiaixades que apareixen als mitjans de comunicació perquè les puguin identificar i reforça les seves habilitats per respondre a la intolerància d'una manera informada. Fes èmfasi en el fet que el prejudici i la discriminació són negatius i aborda maneres de contrarestar-los.

Adaptat de "How to Talk with Children in the Aftermath of Violence," d'UNICEF US Fund.

LES GUERRES DEL MIL·LENNI

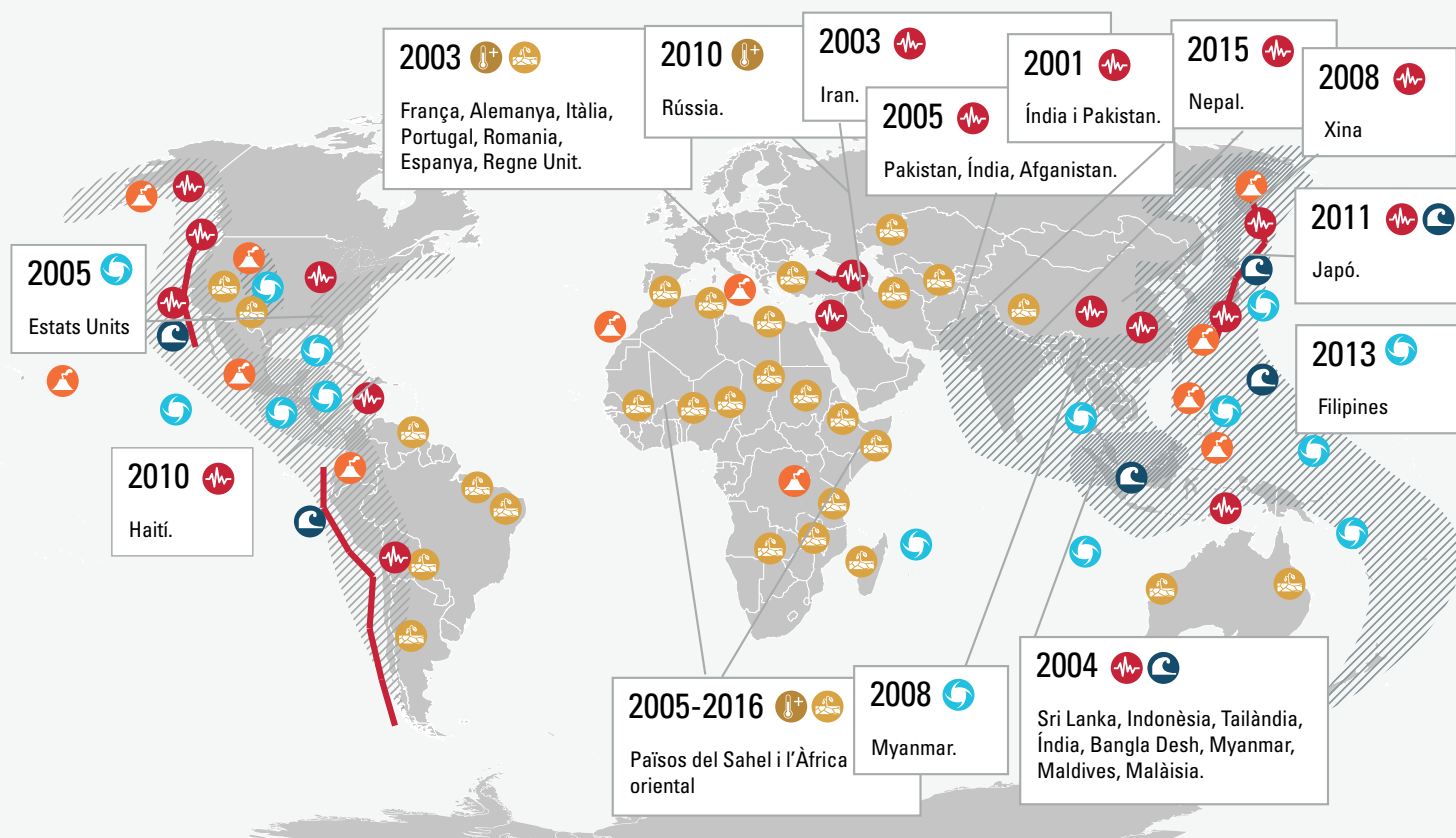
Quantes guerres han esclatat durant el començament d'aquest segle? Dues o tres ja serien massa, però aquest gràfic mostra una realitat esfereïdora. Darrere de cadascun d'aquests conflictes hi ha famílies que han perdut les seves llars i gent estimada i que s'han vist obligades a fugir. Pots descarregar el gràfic a www.unicef.es/educa

Quan va començar el segle XXI ja feia anys que diverses guerres assolaven les vides de milers de persones. En les primeres dècades d'aquest mil·lenni les coses no han millorat i diversos conflictes armats, insurreccions, guerrilles i crisis diplomàtiques estan arruïnant les vides de milions d'infants, ja que els roben les seves llars, les seves famílies, els seus drets i la seva infància. En aquest gràfic pots veure alguns dels conflictes, uns més coneguts que d'altres, d'aquest segle.

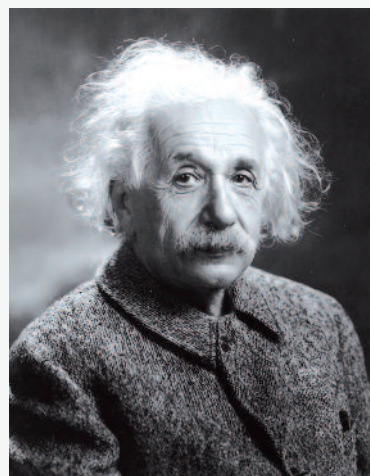
DESASTRES NATURALS I ZONES DE RISC

Els terratrèmols, els incendis, les inundacions i la sequera poden destruir els mitjans de vida d'una família i obligar els seus membres a deixar enrere casa seva per establir-se en un altre lloc. Aquestes són les emergències naturals que han produït un nombre més elevat d'afectats des que va començar el segle. Pots descarregar el mapa a www.unicef.es/educa

Des que va començar el segle XXI diversos desastres naturals han afectat diferents zones del planeta i han provocat milions de víctimes, persones sense llar, desplaçades i refugiades, a més d'enormes danys econòmics i mediambientals. Els requadres assenyalen els desastres d'aquest segle que han tingut un impacte més gran, mentre les icones i les línies indiquen les zones del planeta amb més risc de patir un desastre natural.

🌋 Terratrèmol 🌊 Tsunami 🌊 Ciclò, tifó, huracà 🌋 Volcà ☀️ Onada de calor ☀️ Sequera

EREN REFUGIATS

Grans autors, científics i polítics han estat migrants o refugiats. N'hi ha que van marxar del seu país perquè no hi podien desenvolupar les seves idees, altres perquè eren perseguits pel seu treball o per la seva ideologia o perquè fugien de la guerra i la pobresa. Com seria ara, el món, si s'haguessin quedat al seu país d'origen?

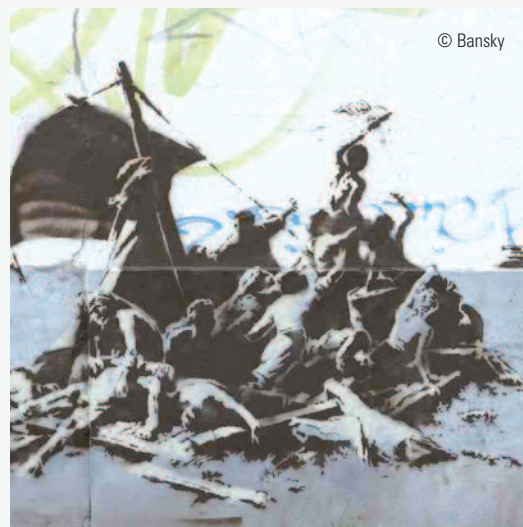
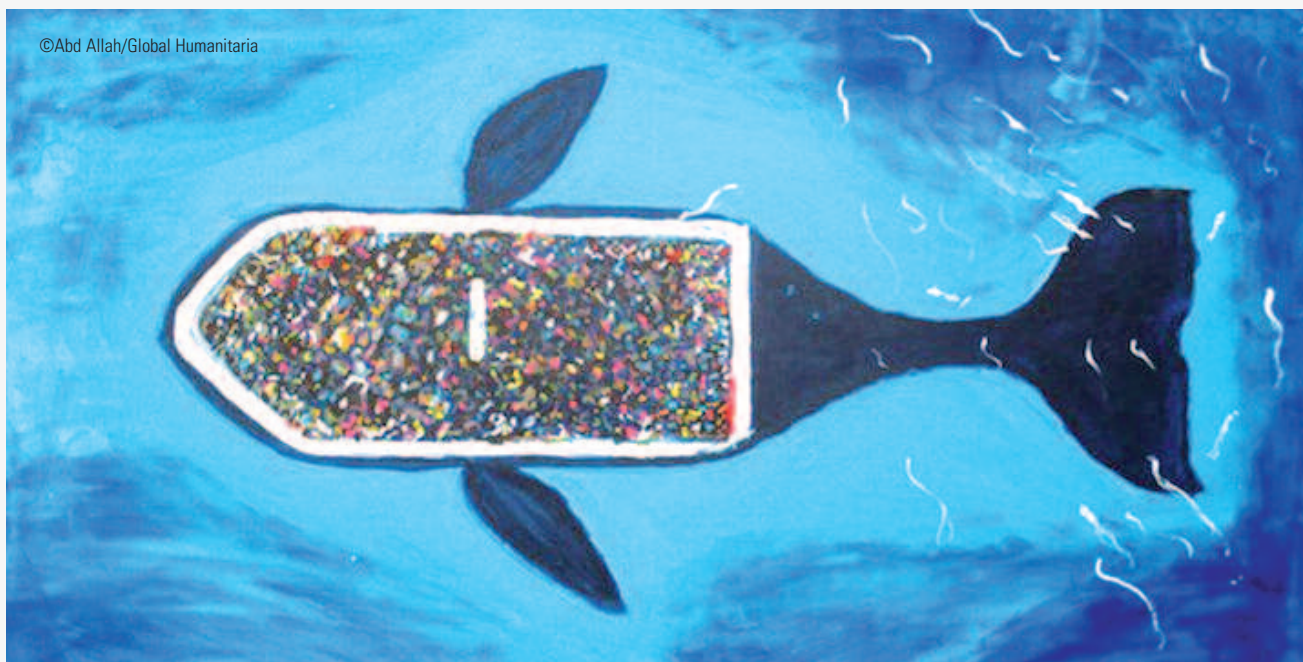
PARAULES QUE IMPORTEN

Desconèixer la terminologia relacionada amb un tema de vegades ens impedeix entendre'l adequadament i fa que ens n'allunyem. Pots descarregar el glossari de termes sobre migració i refugi a www.unicef.es/educa

reassentament
apàtrida
emigració
frontera
nacionalitat
desplaçats
passaport
refugiat
fuga de cervells
naturalització
xenofòbia

ART QUE AJUDA I QUE GUAREIX

Artistes de tot el món han intentat provocar una reflexió sobre la situació de les persones refugiades i migrants: pintura, escultura, vídeo, ball, intervencions urbanes... La rellevància d'algunes d'aquestes obres han servit per captar l'atenció del públic i per reforçar campanyes de suport i acollida. De la mateixa manera, molts infants que viuen en centres de refugiats o d'acollida s'ajuden de l'expressió artística per sobreposar-se emocionalment. **Anima els teus alumnes a trobar formes d'expressió que donin suport a la infància refugiada.**

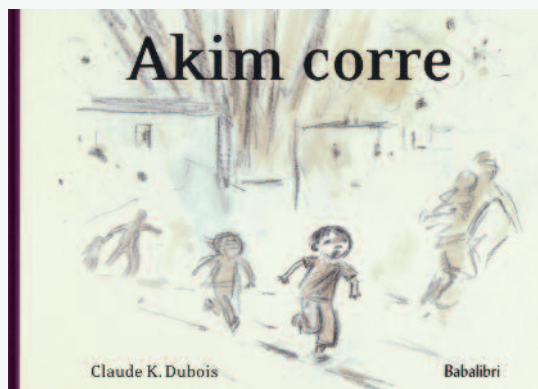
EL PODER DE LA NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL

Diversos llibres de literatura infantil i juvenil tracten qüestions de migració, refugi, acollida, desarrelament... de manera que puguin entendre el punt de vista dels nens i les nenes que han d'abandonar el seu país. Aquests són alguns exemples:

#01

#02

#03

#04

#05

#06

- #01. **De quan Hitler va robar el conill rosa** (Judith Kerr). #02. **Akim corre** (Claude K. Dubois).
 #03. **En el mar hi ha cocodrils** (Fabio Geda). #04. **Migrar** (José Manuel Mateo/Javier Martínez Pedro).
 #05. **El diario de las cajas de fósforos** (Paul Fleischman). #06. **Em dic Yoon** (Helen Recorvits).

DADES

L'estudi de les dades, de les xifres i de les tendències relacionades amb els refugiats ens ajuda a comprendre més bé la situació mundial. A continuació s'indiquen alguns llocs web on es poden trobar aquestes dades:

- Dades històriques sobre refugi (ACNUR): <https://data.unhcr.org/dataviz/>
- Població refugiada per país d'asil (Banc Mundial): <http://data.worldbank.org/indicator/SM.POPREFG>
- The Refugee Project: <http://www.therefugeeproject.org/>
- Base de Dades Mundial de Migracions (ONU): <https://esa.un.org/unmigration/>
- Estadístiques sobre migració internacional (MPI): <http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>
- Estadístiques sobre migració (Eurostat): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I MOVIMENTS DEMOGRÀFICS

OBJECTIUS MUNDIALS
de Desenvolupament Sostenible

Tot i que no hi ha un objectiu de desenvolupament sostenible específicament dedicat a les migracions, al desplaçament i al refugi, aquesta és una qüestió que està present en l'agenda de desenvolupament sostenible. No serà possible assolir els objectius de desenvolupament plantejats per al 2030 si el món no aborda les realitats personals, econòmiques, socials i de drets humans que hi ha rere les xifres demogràfiques i de moviments de població d'aquest segle. Com volem que sigui, el món, el 2030? Què podem fer per aconseguir-ho?

MIGRACIÓ, REFUGI I ACOLLIDA DES D'UN ENFOCAMENT D'EPD

Els 5 conceptes clau de l'educació per al desenvolupament (EPD) ens permeten abordar aquesta temàtica des de diferents punts de vista. Et proposem algunes preguntes per a la reflexió.

JUSTÍCIA SOCIAL

- Quines desigualtats i injustícies empenyen algunes persones a canviar de país?
- Els nostres drets humans canvien quan viatgem a un altre lloc?
- Es respecten els drets dels infants quan emigren?
- Les injustícies són inevitables? Com es poden evitar?

IMATGES I PERCEPCIONS

- Quina imatge tenim de les persones que emigren?
- Fem distincions entre migrants i refugiats segons el seu país o la seva classe social?
- Quins estereotips existeixen en la nostra societat sobre les persones d'altres països? Són reals?

INTERDEPENDÈNCIA

- Com ens afecta el que passa en altres parts del món?
- Quines implicacions mundials poden tenir els problemes locals?
- Les relacions entre països són equitatives?
- És realista pensar que el que passi en altres llocs no ens pot afectar?

CANVI I FUTUR

- Partint de la situació actual, què es pot fer?
- Quines són les necessitats més urgents?
- Quins futurs alternatius se t'ocorren segons les decisions que es prenguin?
- Què podem triar fer des del nostre entorn i la nostra situació actual?

RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

- Totes les persones i grups socials estan d'acord sobre com cal abordar la migració i l'acollida de refugiats?
- Quins conflictes d'interessos creus que hi ha en aquesta situació?
- Creus que es pot arribar a acords que beneficiïn tothom? Com ho faries?

Edició:

UNICEF Comitè Espanyol
www.unicef.es/educa

Disseny gràfic: Rex Media SL

Traducció al català: Marc Alba

ISBN: 978-84-942273-3-2

Il·lustracions basades en originals de Freepik.com

Icones i logotip dels ODS: Trollbäck+Company / Project Everyone

Els materials educatius, recursos i activitats sobre drets d'infància, desenvolupament sostenible i ciutadania global formen part del treball en Educació en drets i ciutadania global d'UNICEF Comitè Espanyol, que anteriorment han estat publicats sota la marca Enrédete i al web www.enredate.org. Els judicis i opinions expressats no representen necessàriament el punt de vista d'UNICEF.

Els mapes que s'han fet servir són estilitzats i no estan fets a escala. No reflecteixen la posició d'UNICEF sobre la situació legal de cap zona o país, ni sobre la delimitació de fronteres.

Aquesta publicació forma part d'un projecte finançat per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID). El contingut d'aquesta publicació no reflecteix necessàriament l'opinió d'AECID.

UNICEF promou els drets i el benestar de tots els infants en tot allò que fem. Amb els nostres aliats, treballem a 190 països i territoris per transformar aquest compromís en accions pràctiques, centrant els nostres esforços en arribar especialment als nens i nens més vulnerables i exclosos per a benefici de tots els infants, siguin on siguin.

Aquesta publicació ha estat creada sota una llicència Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional, excepte per aquells continguts en el què es defineix un altre tipus de llicència.

OBJECTIUS MUNDIALS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

FINANCIA:

COL·LABORA

unicef.es/educa

